

lémakörére: A kereszténység mint nemzetfenntartó tényező. Az örök értékek belső természetéből folyó érveléssel mutat rá a szerző az Egyház tántoríthatatlanul őrtálló gondosságára a magyar életerő felfokozása érdekében. A házasság és családi élet szentségének szilárd és fenkölt értelmezése által avatta az Egyház ezt az intézményt az emberi életnek meghitt, tiszta forrásává és a nemzet fenntartó pillérévé. A szerző érdeme, hogy mindezen vizsgálódásnak során szem előtt tartja a tárgyilagos történeti oknyomozás parancsát, bár idevonatkozó fejtegetései — valószínűleg kiadói korlátozások miatt — szinte adatszerű rövidséggel szólnak. Épen ezért a továbbérdeklődők figyelmét felhívjuk Prohászka Ottokárnak rokontartalmú cikkére. (Az Úr házáért Ö. M. XX. 311—316.), amelyben Prohászka mélyenjáró elvi és pedagógiai megokolással elmélkedik végig a nemzet és erkölcs kölcsönhatásában álló kérdéseket.

Nem lett volna érdeknélküli a történeti tanulságok iránt fogékony ifjúság számára rámutatni arra a tényre, hogy a magyar élet nagyfontosságú őrhelyein épen a legsúlyosabb időkben szerzetes papok állták a vártát, sőt vállalták a vértanúságot a nemzeti ügy szolgálatában (pl. szt. Gellért, Juliánusz, Kapisztrán szt. János, Tomori Pál, Fráter György, Pázmány Péter.)

A könyv elsődleges célja, hogy az ifjúság történeti tájékozódásának irányt szabjon. Az író olyan maradandó értékrendet jelöl meg tájékozódási sarkosíllagként, mely időálló szilárdságát világnézeti, politikai és társadalmi forrongások, hullámverések és partszakadások idején is bebizonyította. Fejtegetéseinek eleven tanulsága, hogy a divatos koráramlatok *igazi tartalmát* mindig a keresztény eszmevilág örökkényű tűzszlopa világította meg.

Visy József dr.

Matzkó Gyula: Vázlatok a fizikatanításhoz. Mit írjunk és rajzoljunk a fizikaórán? (A gyakorló Polgári Iskola Könyvtára, XII. kötet. Második, lényegesen módosított kiadás. Szeged, 1942. 14+12 lap.)

A szerző munkájával mintát ad arra, hogyan használja tanításában a táblát, és hogyan vezetteti a tanulók munkanaplóját.

A tábla használatát nem teszi öncéllá, hanem csak a tanítás kiegészítőjévé. A fizikatanítás legfőbb eszköze továbbra is a kísérlet és az élőszó marad, a rajz és az írás csak az áttekinthetést szolgálja.

A munkanapló vezetésével hármas célt ér el: 1. megrögzíti a tanítás gondolatmenetét, 2. megkönnyíti a tanulást és az ismétlést, 3. munkaközösségre neveli a tanulókat.

A rajz és vele kapcsolatos rövid szöveg áttekinthetővé teszi az óra lefolyását, a tanuló néhány pillanat alatt megéri a lényegét. A tankönyv már csak mint kiegészítő szerepel. Az ismétlést a vázlatok nagyon megkönnyítik, mert segítségükkel a tanuló nagyon gyorsan átvetheti az anyagot. A részletek ilyenkor természetesen már elesnek, de nem is fontosak. Fontos a lényeglátás, és ezt a vázlatok nagyon jól szolgálják.

A szerző útmutatójában a rajzoknak az órába való beiktatását és elkészítésének módját adja meg. Vázlataiban a főszerepet a rajz viszi, ezt kiegészíti egy-egy szó, szabály, összefüggés, számadatok. Több vázlatban kitöl-

tetlen táblázat szerepel. Ebbe kerülnek a tanulók kísérleteinek, méréseinek eredményei.

A „Vázlatok“-nak ez a kiadása annyira eltér az első kiadástól, hogy szinte új munkának számítható. Mérete jobban felel meg az előírt füzetméretnek. A rajzok és a szöveg elhelyezésében is tekintettel van erre a szerző. A rajzok egyszerűbbek, de kifejezőbbek, a szöveg rövidebb. Ez a módosítás csak előnyére válik a munkának, mert még jobban a lényeglátásra nevel, és nagyon sok időmegtakarítást is jelent. Tekintettel van a szerző a polgári fiú- és leányiskolai anyagra egyaránt. Ezért vett fel most 11 új lapot a leányiskola csillagászati és fizikai földrajzi anyagának tárgyalására. A leányiskolák részére többször összevont lapokat ad. Mind a fiúiskolában, mind a leányiskolában használható lapok száma megfelel a tanítási órák számának. Néhány összefoglaló óra vázlatának közlésével mintát ad más összefoglaló óra vázlatának elkészítéséhez.

Az első kiadással már nagy sikert ért el a szerző. Ennek legjobb bizonyítéka, hogy második kiadás vált szükségessé. Mivel ez a kiadás igen sok újabb tapasztalat és megfontolás eredménye, egészen biztos, hogy még nagyobb hasznára lesz a természettan tanításának.

Krix Márton.

Együtt dolgoztunk. (Az érsekújvári áll. gimn. IV. a) osztályában működő nyelvművelő és falukutató munkaközösség írásai. Szerkesztette: Dr. Bakos József gimn. tanár. A „Védjük nyelvünket“ diák-munkaközösség kiadása, Érsekújvár, 1942. 80 l.)

Örömmel forgattam az érsekújvári gimnázium lelkes „munkaközösségének“ friss szellemet és haladott pedagógiai érzéket képviselő kiadványát. Gondoljuk csak meg, ez a munkaközösség alsós gimnazistákból tevődött össze, kik már két éven át dolgoztak csendben, és egy nyelvvédő folyóiratot is adtak ki. Nyelvművelés, falukutatás, népi magyarság védelme, ápolása, mind olyan fogalmak, melyekről egy kis diák alig hallott. Lehetséges legyen tehát mégis, hogy komoly véleményt mondjunk erről az új szellemi megnyilatkozásról. Lehet a gimnázium alsó osztályaiban falukutató munkaközösségről, szellemi kadálkáról beszélni? Nem vagyunk-e túl igényesek, mikor ilyen komoly kérdéseket az iskola padjaiba viszünk, és alsós gimnazistákra erőszakolunk?

Bevallom, ezek a gondolatok foglalkoztattak, mikor kezembe vettem ezt a kis munkát. Csakhamar meggyőződtem azonban, hogy komoly kezdeményezésről van itt szó, s beláttam, hogy általános nevelői célunkat, t. i. magyarul szépen és helyesen beszélő és író emberek nevelését a középosztály számára, csakis akkor érjük el, ha ennek tudatos fejlesztését a zsenge és fogékony gyermekkorban kezdjük el. A munkaközösség szellemi mozgatója helyesen látta, hogy a mai komoly idők szellemileg vértettebb és a magyarság ismeretében alaposabb ifjúságot kíván, s ezt a célt tartotta szem előtt a közösségi munkakeret megszervezésénél.

Egyik fő céljuk a magyar nyelvművelés és nyelvvédés. Ennek érdekében gyomlálják az idegen szavakat és a magyartalanságokat, s ismertetik az